

A
HITTANÁR-NEVELŐTANÁR
osztatlan mesterképzési szak
képzési és kimeneti követelményei

1. A 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet 1. melléklet 2. pontjában foglaltakra tekintettel a szakképzettség oklevélben szereplő

–magyar nyelvű megjelölése: okleveles ... hittanár – nevelőtanár

–angol nyelvű megjelölése: Teacher of ... Religious Education

A szakképzettség oklevélben történő megnevezésére – belső egyházi szabály vagy hagyomány alapján, az egyházra, vallásfelekezetre, vallási közösségre való utalással – használható egyedi elnevezés is. Egyedi elnevezés használata esetén a szak nyilvántartásba vételét a felsőoktatási intézmény a választott elnevezéssel kezdeményezi.

2. A képzési idő:

2.1. A 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet 3. §-ban foglaltakra és az 1. melléklet 4.1.1. és 4.2.1. pontjára figyelemmel a képzési idő 10 félév.

2.2. A 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet 3. §-ban foglaltakra és az 1. melléklet 4.1.3., 4.1.4. és 4.2.3. pontjára figyelemmel a képzési idő 2 félév.

3. A képzés célja: a hitoktatás, hitre nevelés különböző színterein (iskolai nevelés-oktatás, plébánia, felnőttoktatás) a hitéleti tantárgy oktatására, az iskola pedagógiai, a kollégiumi nevelés feladatainak ellátására képes tanárok képzése, továbbá a tanulmányok doktori képzésben történő folytatására való felkészítés.

4. Az elsajátítandó szakmai tudás, képesség

4.1. a 283/2012. (X. 4.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés b)–c) pontja tekintetében:

a 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet 2. mellékletben meghatározott tudás, készség, ismeret;

4.2. a 283/2012. (X. 4.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés a) pontja tekintetében:

az egyházi jogi személy fenntartó által meghatározott tudás, készség, képesség, melyek leírását saját, valamint az általa fenntartott felsőoktatási intézmény honlapján teszi közzé.

4.2.1. A hittanár-nevelőtanár szakterületi tudása, készségei, képességei

A tanulói személyiség fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesítése terén

- Ismeri a személyiség mentális, emocionális, intellektuális, szociális és hitbeli fejlődésének folyamatát, fázisait, lehetőségeit és konfliktusait.
- Elméleti tudása és saját élettapasztalata alapján ismeri a hitre ébredésnek, a hit növekedésének, érlelődésének, esetleges kríziseinek folyamatait.
- Ismeri a világi és egyházi közösségek, továbbá más nevelési funkciókat betöltő szervezetek, közösségek hatásmechanizmusait, konfliktushelyzeteit és a konfrontatív problémamegoldás módjait és technikáit.
- Tudja, hogy a tanulók fizikai, szociális, érzelmi, erkölcsi és kognitív fejlődése hogyan befolyásolja a tanulásukat, és ismeri az erre adandó tanári válaszokat.
- A fejlődés egyes szakaszaiban járó növendékeinek adekvát irányítást nyújt személyes életvezetésükhöz.
- Támogató partnerként képes minden egyes tanulót saját adottságainak és lehetőségeinek megfelelően segíteni emberi és hitbeli fejlődésében.

Tanulói csoportok, közösségek alakításának segítése, fejlesztése terén

- Képes a vallási toleranciának az iskola és a társadalom felé történő hiteles és aktív tolmácsolására. Fejleszti a tanulói kiscsoportok együttműködését, az egyéni tevékenységek összehangolásának folyamatát.

Szaktudományi, szakmódszertani és szaktárgyi tudás terén

- Jártas a Biblia világában és az egyház élő hithagyományában.

- Ismeri a hittudományok rendszerét, az e rendszerben és ennek határterületein felmerülő új problémák, jelenségek kritikus feldolgozásának módszertanát.
- Hitbéli ismereteinek segítségével válaszolni tud a hittel és a keresztény erkölccsel kapcsolatban fölvetődő kérdésekre és ellenvetésekre.
- Hitbéli tudását bele tudja helyezni a tudományok rendszerébe, össze tudja vetni a filozófia, a természet- és társadalomtudományok megismerési módszereivel, tudományos eredményeivel.
- A hitbéli tudást úgy adja át tanítványainak, hogy az beleilleszkedjék addig megszerzett világképükbe, fogalom-, érték- és eszményrendszerükbe.
- Tisztában van azzal, hogy minden egyes tanítványának a saját egyéni útján kell fejlődnie a hitbéli megértésben, és ismeri irányításuk módszereit.
- Ismeri a tanulás hermeneutikáját, a „megértés művészetét és elméletét”.
- Össze tudja kapcsolni a tanulók máshol megszerzett ismereteit, készségeit és képességeit a hittanórákon elsajátítandó ismeretekkel, készségekkel és képességekkel.
- Fel tudja kelteni növendékeiben a tudásvágyat és a törekvést arra, hogy a megszerzett ismereteiket az életükben is hasznosítani tudják.
- Képes – saját életpéldáján keresztül is – ráébreszteni tanulóit arra, hogy a hitbéli növekedés egész életen át tartó folyamat, állandó kölcsönhatásban a világban szerzett egyéb ismeretekkel és tapasztalatokkal.
- A bibliai szövegeket és a keresztény hagyományt aktualizálni tudja a tanulóknak saját tapasztalataikon és a hívő közösség életén keresztül is.
- A hitoktatásban előkerülő ismereteket rendszeresen hozzákapcsolja a tanulók egyéni élményvilágához és már másutt megszerzett ismereteihez.
- Ösztönzi a tanulókat arra, hogy különböző nézőpontokból tudják értelmezni a tanult ismereteket, tudják megérteni és értékelni a sajátjuktól eltérő nézeteket, hitfelfogásokat, képesek legyenek a párbeszédre a másként gondolkodókkal.
- Tanítását mindig az elmélet és a gyakorlat egységében végzi: cselekedetekben tevékeny hitre nevel, amely megmutatkozik a szakrális és közösségi ünneplés alkalmában is.
- A mindennapokban felvetődő kérdésekre, kihívásokra és nehézségekre a tanulókkal együtt keresi a hitbéli választ.

A pedagógiai folyamat tervezése terén

- Ismeri az emberi személyiség fejlődésének szakaszait a gyermekkortól a felnőtté válásig, az életkori sajátosságokat, képes felismerni az egyéni eltéréseket.
- Ismeri a gyermekek és fiatalok tanulási szokásait, készségeit és képességeit, a tanulók, a tanulás és tanítás hatásmechanizmusait.
- Az általános pedagógiai-pszichológiai ismereteken túl jártas a hittanársághoz szükséges sajátos valláspedagógiai-valláspszichológiai ismeretek világában, rálátása van a tanulás antropológiai, pszichológiai és szociokulturális előfeltételeire.
- Ismeri a hitbéli növekedés szakaszait, a környezet lehetséges hatásait az egyénre.
- Látja a személyes érlelődés és a hitbéli növekedés kölcsönhatását, továbbá a közösség és az egyének egymásra hatását a tanulókat körülvevő különféle környezetekben (iskola, család, egyházköztség, stb.).
- Ismeri a tanulók vallási szocializációjának lehetőségeit, esélyeit, korlátait és nehézségeit, és ezek figyelembevételével segíti őket.
- Képes az önreflexióra, át tudja látni saját benső fejlődését, jelenlegi helyzetét, pozitív adottságait és kijavítandó hibáit, alkalmassá tudja tenni saját személyiségét arra, hogy hatékony eszköze lehessen az általa irányított pedagógiai folyamatnak.
- Képes a különböző környezetekben (iskolában, plébánián) a hittan tanítására, az iskola pedagógiai programjának a valláspedagógia szempontjaival történő kiegészítésére, gazdagítására.
- Képes a hittudományokban szerzett ismereteknek a neveléstudományokban történő felhasználására, integrálására.
- Képes az életet történeti alakulásában átlátni, a gyermekkortól a felnőtté váláson keresztül az idős korig, s ennek tudatában tervezni meg a rábízott korosztályban alkalmazandó pedagógiai módszereket és folyamatokat.

- Képes tisztelni a tanulók személyiségét, figyelembe véve egyéni sajátosságait, a családok eltérő jellegzetességeit, az ezekben föllelhető értékeket. Tud segíteni a hiányosságok pótlásában, a tévedések korrekciójában.
- Megfelelő önismerettel rendelkezik, folyamatosan kontrollálja és korrigálja nemcsak szakmai tevékenységét, de saját életvezetését is.
- Rendszeresen figyelemmel kíséri tanítványainak személyes és hitbeli fejlődését, és a pedagógiai módszereit ennek ismeretében válogatja meg.
- Szükség esetén egyéni tanácsadással, kíséréssel is segíti és irányítja az egyes tanulók személyes és hitbeli fejlődését.

A tanulási folyamat támogatása, szervezése és irányítása terén

- Folyamatosan tájékozódik a teológia és az egyház életében jelentkező új kérdésfelvetésekről, kihívásokról, problémákról; ezeket érthetően és hitelesen közvetíti az iskolai és az egyházi közösségekben.
- Tudja, hogy a hívő embernek is egész élete során keresnie kell az evangéliumi válaszokat életének kihívásaira, ismeri a hit és az élet integrációjának fő törvényszerűségeit.
- Képes a tanulók előtt feltárni személyes fejlődésük lehetséges távlatait, és felbreszteni bennük a vágyat és a kitartó törekvést önmaguk folyamatos fejlesztésére.
- Személyisége és életvitele alkalmassá teszi feladatának ellátására: az egyház nevében, a hívő közösség tagjaként és tanújaként tölti be küldetését. Hitelesen tudja ellátni az Ige hirdetésének szolgálatát.
- Differenciáltan tud szólni a különböző korcsoportok, kultúrák, társadalmi rétegek tagjaihoz, a nem-hívőkhöz, a keresőkhöz és a kételkedőkhöz, az egyházra előítélettel tekintőkhöz. Képes velük nyílt és őszinte párbeszéd kezdeményezésére.
- Az egyes korcsoportokkal életkori sajátosságainak megfelelően foglalkozik: az első iskolai években a gyermekek felfogóképességéhez alkalmazkodva tárja fel előttük a hit világát, ügyelve arra, hogy a tanult-tanított ismeretek a valóságnak megfelelőek és továbbfejleszthetők legyenek. – A serdülő fiatalokat segíti abban, hogy hiteles választ kapjanak fölvetődő kérdéseikre, eligazítást a világ és annak rendje elleni lázadásukban, a gyermeki elképzeléseken és szokásokon túllépve fölépíthessék saját, immár önálló döntésen alapuló hitvilágukat. – A fiatal felnőttek előtt megnyitja az élethosszig tartó tanulás és személyes érlelődés távlatait, fölkeltve bennük a felelősséget életük hosszú távú tervezésére.

A pedagógiai folyamatok és a tanulók értékelése terén

- Felhasználja az iskola/plébánia felkínálta lehetőségeket és adottságokat tanulói és a személyes, szakmai és hitbeli fejlődésében.
- Ismeretközlési, ellenőrzési és egyéb pedagógiai módszereiben tudatosan ráirányítja a tanulók figyelmét arra, hogy az élet hosszú távú tervezést és elkötelezettséget kíván.

Elkötelezettség és felelősségvállalás a szakmai fejlődésre

- Ismeri a hittudományok területén folyó kutatások módszertanát, és azokat alkalmazni tudja.
- Személyisége és életvitele alkalmassá teszi feladatának ellátására: az egyház nevében, a hívő közösség tagjaként és tanújaként tölti be küldetését, hitelesen tudja ellátni az Ige hirdetésének szolgálatát.
- Saját életében és tevékenységében rendszeresen képezi önmagát, figyelve a környezetében zajló társadalmi, egyházi és szakmai folyamatokra.
- Rendszeresen figyelemmel kíséri az új pedagógiai módszereket, a technikai-tudományos fejlődés kínálta lehetőségeket, az egyházban és a társadalomban lejátszódó folyamatokat, felhasználja az ezek felkínálta lehetőségeket, és keresi az ezekre adandó válaszokat.

4.2.2. A hittanár-nevelőtanár szakon a szakterületi ismeretek:

a) szakmai alapoó ismeretek: osztatlan képzésen, tanárszakon 40-60 kredit, közismereti tanárszakkal szakpáros képzésben, osztatlan tanárszakon 5-20 kredit

- Metodológia
- A bölcséleti alapok elmélyítése, a lét végső kérdéseinek áttekintése.

- A metafizikai gondolkodás és a vallásfilozófia történeti alakulása a görög bölcselektől a posztmodern filozófiáig.
- b) a szakmai törzsanyag ismeretkörei:* osztatlan képzésen, tanárszakon 120-140 kredit, közismereti tanárszakkal szakpáros képzésben, osztatlan tanárszakon 70-90 kredit
- szentírásudományi ismeretek: az ó- és újszövetségi Szentírás története, a Biblia legfontosabb könyveinek behatóbb elemzése, az egyes könyvek jellegzetességei, az egzegézis módszerei, az Ó- és Újtestamentum teológiája (osztatlan képzésen, tanárszakon 20-30 kredit, közismereti tanárszakkal szakpáros képzésben, osztatlan tanárszakon 20-30 kredit);
- a történeti teológia ismeretköre: a keresztény egyház története, az ókori keresztény irodalom története, a magyar egyház története és a jelenkori egyház élete; kitekintés a nagy világvallásokra (osztatlan képzésen, tanárszakon 15-20 kredit, közismereti tanárszakkal szakpáros képzésben, osztatlan tanárszakon 15-20 kredit);
- a szisztematikus teológia ismeretköre: a keresztény vallás hitigazságainak és erkölcsi normáinak rendszere, történeti alakulása, különös tekintettel korunk fő kérdéseire; az Egyház társadalmi tanítása; a teológiai kutatás és a hitről folytatott vallási párbeszéd módszerei (osztatlan képzésen, tanárszakon 50-80 kredit, közismereti tanárszakkal szakpáros képzésben, osztatlan tanárszakon 30-40 kredit);
- egyházi jogi és pasztorális ismeretek: az egyházi élet gyakorlatának tudományos megalapozottságú ismeretei; a liturgika valamint a szakrális művészetek alapvető ismeretei (osztatlan képzésen, tanárszakon 20-40 kredit, közismereti tanárszakkal szakpáros képzésben, osztatlan tanárszakon 5-20 kredit).

A hittanár-nevelőtanár ismeretanyaga által közvetített általános és specifikus készségek és képességek

- A hittan tanításának speciális igényei, lehetőségei a különféle életkorokban, oktatási-nevelési intézményekben, illetve oktatási-nevelési formákban. Az elméleti és gyakorlati ismeretanyag különféle célú felhasználásának lehetőségei.
- Tájékozódás közgyűjteményekben, segéd- és kézikönyvekben, digitális adatbázisokban, valamint egyéb információforrásokban, önálló ismeretszerzés, a szakirodalom értelmezése. A szaknyelvi fogalomtár értő használata.
- Az elméleti és gyakorlati ismeretek bővítése.
- Felkészülés a tudományos munkára, a számítástechnika, az informatika használata, gyakorlati ismeretek, a tudományos írásmód és műfajok, a tudományos jellegű szövegek készítésének gyakorlati elsajátítása.

A képzés során kialakítandó attitűdök:

- A kulturális értékek elismerése, a nemzetiségi, vallási, kulturális különbségek tiszteletben tartása, más értékek elismerése.
- A demokrácia értékeinek elfogadása, a személyiségi jogok tisztelete.
- Elköteleződés a fejlődés fenntartható formái mellett, az életen át tartó tanulás szükségességének felismerése.
- A diákokat partnerként kezelő, gyakorlati megközelítésen alapuló, élménypedagógián keresztül dolgozó pedagógiai attitűd elsajátítása, az induktív, gyakorlati képzésen alapuló oktatási-nevelési attitűd kialakítása.

5. A hittanár-nevelőtanár sajátos szak módszertani (tantárgy-pedagógiai) ismeretei:

az egyházi jogi személy fenntartó által meghatározott ismeretek, melyek leírását saját, valamint az általa fenntartott felsőoktatási intézmény honlapján teszi közzé.

- A hittan oktatásával kapcsolatos alapvető hazai és nemzetközi szakdidaktikai kutatások ismerete.
- A tananyag strukturálásának és a tanítási folyamat tervezésének metodológiája.
- A hit átadásának szinterei, célcsoportjai, sajátos módszerei és gyakorlata.
- A vallástanítás helye az egyház lelkipásztori munkájának egészében.